

Prof. zw. dr hab. Wiesława Miemiec
Katedra Prawa Finansowego
Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii
Uniwersytet Wrocławski

Wrocław, dnia 30 stycznia 2017 r.

Recenzja

osiągnięć naukowych dra Dariusza Strzelca

sporządzona w postępowaniu o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego

I. Przedmiot i kryteria oceny

Przedmiotem recenzji w postępowaniu habilitacyjnym, zgodnie z art. 18a ust. 7 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r., poz. 882 ze zm.; dalej: „ustawa”), jest ocena, czy osiągnięcia naukowe Habilitanta spełniają kryteria określone w art. 16 ustawy.

Zgodnie z art. 16 ust. 1 ustawy do postępowania habilitacyjnego może zostać dopuszczona osoba, która posiada stopień doktora oraz osiągnięcia naukowe lub artystyczne, uzyskane po otrzymaniu stopnia doktora, stanowiące znaczny wkład autora w rozwój określonej dyscypliny naukowej lub artystycznej oraz wykazuje się istotną aktywnością naukową lub artystyczną. Osiągnięciem, o którym mowa we wskazanym przepisie może być:

- 1) dzieło opublikowane w całości lub w zasadniczej części, albo cykl publikacji powiązanych tematycznie;
- 2) zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne;
- 3) część pracy zbiorowej, jeżeli opracowanie wydzielonego zagadnienia jest indywidualnym wkładem osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Szczegółowe kryteria oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego określa rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz.U. Nr 196, poz. 1165; dalej: „rozporządzenie”).

Zgodnie z treścią rozporządzenia ocena obejmuje zarówno osiągnięcia naukowo-badawcze (§ 3 oraz § 4 rozporządzenia), jak też dorobek dydaktyczny i popularyzatorski oraz współpracę międzynarodową (§ 5 rozporządzenia).

II. Ocena osiągnięć naukowych

1. Osiągnięcie naukowe, o którym mowa w art. 16 ust. 2 ustawy

Wnioskodawca jako osiągnięcie naukowe, o którym mowa w art. 16 ust. 2 ustawy, wskazał monografię pt. *Dowody i postępowanie dowodowe w prawie podatkowym*, Wyd. LEX a Wolters Kluwer business, Warszawa 2015, ss. 414, ISBN: 978 -83-264-8070-6.

Przedmiotem tej monografii, wskazanej jako osiągnięcie habilitacyjne, jest analiza regulacji prawnych determinujących zagadnienie dowodów i postępowania dowodowego w prawie podatkowym. Cel pracy, jak to habilitant wskazał we wstępie monografii (s. 16), stanowi dokonanie oceny, czy aktualnie obowiązujące przepisy dotyczące dowodów i postępowania dowodowego w sprawach podatkowych w odpowiedni sposób chronią interesy zarówno podatników, jak i związków publicznoprawnych. W ten sposób zdaniem Autora można ustalić, jaki kształt przepisów proceduralnych odnoszących się do postępowania dowodowego zapewni wspomnianą ochronę. Ujęcie problematyki badawczej ma przy tym charakter interdyscyplinarny. Zostało bowiem podjęte z uwzględnieniem przepisów postępowania administracyjnego, cywilnego, karnego, a także prawa unijnego i regulacji proceduralnych wybranych państw europejskich. Z punktu widzenia przepisów procedury podatkowej, stanowi w ten sposób interesujące, oryginalne i kompleksowe opracowanie.

Warto podkreślić, że w polskiej literaturze przedmiotu jest niewiele pozycji monograficznych, których przedmiot stanowią badane przez Habilitanta zagadnienia dowodów w ramach postępowania podatkowego.

Analizując regulacje prawne dotyczące dowodów w sprawach podatkowych Autor bardzo szeroko wykorzystuje orzecznictwo sądów administracyjnych, kształtujące standardy postępowania dowodowego w sprawach podatkowych. Określony w ten sposób obszar badawczy pozwala ustalić nie tylko rolę przepisów proceduralnych, determinujących zrównoważony rozkład praw i obowiązków w zakresie ustalenia stanu faktycznego i prawnego, ale także ocenić zapewnienie realnej ochrony interesów procesowych stron postępowania i związków publicznoprawnych. Taki sposób ujęcia przedmiotu badania pozwala także odpowiedzieć na pytanie, czy wystarczające dla zapewnienia badanej ochrony

stronom postępowania są jedynie obowiązujące obecnie zasady ogólne postępowania podatkowego. Pozwala też na ustalenie, które przepisy w badanym zakresie wymagają interwencji ustawodawcy, z jednoczesnym sformułowaniem postulatów *de lege ferenda*.

Dla zrealizowania celu badawczego Autor posłużył się przede wszystkim metodą dogmatycznoprawną. W niezbędnym zakresie Habilitant korzystał również z metody historycznej oraz metody prawnoporównawczej. Ta druga metoda umożliwiła zbadanie przepisów dotyczących gromadzenia materiału dowodowego w ustawodawstwie dziesięciu wybranych państw europejskich, przepisów unijnych oraz regulacji w zakresie prawa i postępowania administracyjnego, postępowania cywilnego oraz postępowania karnego. Na szczególne podkreślenie zasługują rozważania dotyczące znaczenia i istoty instytucji postępowania dowodowego. Autor zaproponował własną interpretację niektórych pojęć, które nie zostały precyzyjnie zdefiniowane w treści badanych źródeł prawa.

Nowatorski charakter ma przyjęta przez Autora koncepcja, zgodnie z którą analiza naukowa obejmuje cztery zdecydowanie różne przedmiotowo, wielowątkowe zakresy badawcze. Można z pełnym przekonaniem stwierdzić, że w takim zakresie i w oparciu o taki materiał badawczy, jak dotąd nie opublikowano wyników badań w Polsce. Monografia wypełnia w ten sposób lukę, jaka istniała w tym obszarze badawczym. Należy zatem przyznać, że z jednej strony, biorąc pod uwagę doniosłość kwestii dowodów, z drugiej zaś brak pogłębionych studiów dogmatycznych w badanym zakresie, podjęcie tego tematu jest niewątpliwie uzasadnione. Wybór tematu w pełni zasługuje na aprobatę nie tylko ze względu na jego znaczenie dla nauki prawa podatkowego, ale także dla praktyki jego stosowania.

Na szczególne wyróżnienie zasługuje strona redakcyjna monografii. Autor w sposób niezwykle logiczny i przejrzysty skomponował swe dzieło. We wstępie rozprawy zawarł najważniejsze informacje dotyczące przedmiotu, celu i metody badań. Określony został także zakres materiału badawczego oraz informacje o strukturze i treści pracy. W sposób zwięzły przedstawiony został przedmiot badań poszczególnych rozdziałów. Z tej prezentacji wyłania się klarowny obraz układu pracy i kolejnych badanych zagadnień.

Struktura pracy obejmuje siedem rozdziałów, podsumowanie, załączniki zawierające wykaz stosowanych skrótów, spis literatury przedmiotu i orzeczeń sądowych. Konstrukcja każdego z rozdziałów, podzielonych na osobno zatytułowane podrozdziały, obejmuje uwagi wstępne oraz uwagi końcowe, w których Autor przedstawia skrótowo najważniejsze wnioski i oceny, ujawniając przy okazji swój temperament intelektualny. Owe uwagi końcowe są dla czytelnika wyjątkowo cenne zważywszy na sporą objętość monografii. Pozwalają one przejść

do studiowania następnego rozdziału z pełną świadomością poczynionych dotąd ustaleń. Liczne przypisy (jest ich aż 1744), będące dowodem należytego wykorzystania materiału źródłowego (ogółem 579 pozycji literatury i znacznie ponad 600 pozycji orzecznictwa), są właściwie zredagowane i nie zaciemniają tekstu.

Pozytywnie należy ocenić język monografii. Praca została napisana poprawnym, komunikatywnym i klarownym językiem, a poszczególne problemy badawcze powiązane z sobą logicznie. Tytuł monografii jest właściwie sformułowany i odpowiada ustalonym celom badawczym wskazanym we wstępie. Ustalenia te mają charakter ogólny i porządkujący, stanowiąc rozbudowaną podstawę dla dalszych badań podjętych w opracowaniu. Autor konstruuje przy tym tok wywodów w przemyślany sposób, przechodząc od zagadnień ogólnych ku bardziej szczegółowym. I tak, przedmiotem rozdziału pierwszego są właśnie zagadnienia ogólne, przedstawione w ujęciu historycznym. Autor pokazuje ewolucję regulacji dotyczących postępowania dowodowego w sprawach podatkowych. Na tej podstawie uzasadnia nie tylko potrzebę, a wręcz konieczność wyodrębnienia procedury podatkowej z ogólnej procedury administracyjnej. W tym rozdziale znalazły się też wartościowe rozważania dotyczące sposobu rozumienia terminów istotnych dla postępowania dowodowego, np. „uprawdopodobnienie” i „udowodnienie” wywołujące także liczne kontrowersje w orzecznictwie sądowym.

W kolejnych rozdziałach Autor szeroko analizuje treść regulacji prawnych, dokonując wielu wartościowych ustaleń teoretycznych i praktycznych. W rozdziale drugim omawia poszczególne rodzaje dowodów wykorzystywanych w sprawach podatkowych, proponując własną rozbudowaną i otwartą ich klasyfikację. Obok dowodów pochodzących od stron postępowania (księgi podatkowe i dokumenty księgowe), dokumentów urzędowych, dowodów z zeznań świadków, z opinii biegłego, z oględzin czy też informacji uzyskanych w trakcie czynności kontrolnych przez organy administracji podatkowej, Habilitant wyróżnia także dowody nienazwane. Postuluje ograniczenie ich stosowania ze względu na potrzebę zapewnienia stronom czynnego udziału w postępowaniu. Zasadne są ustalenia co do rodzaju środka dowodowego, który powinien być zastosowany dla wykazania istotnych okoliczności w sprawie. Należy się zgodzić z Habilitantem, że tryb prowadzenia badanego postępowania nie powinien naruszać zaufania do organów podatkowych, a źródła pozyskiwania informacji oraz ich zakres przedmiotowy winny podlegać regulacji ustawowej.

Rozdziały trzeci i czwarty, w których wykorzystano obficie zarówno literaturę przedmiotu jak i orzecznictwo sądowo-administracyjne, poświęcone są postępowaniu

dowodowemu oraz sposobowi gromadzenia i przeprowadzania dowodów w sprawach podatkowych. Rozdziały te stanowią najistotniejszą część pracy dla określonego celu badań. Przedstawiają i rozwijają problematykę faz postępowania podatkowego ze szczególnym uwzględnieniem w jego ramach, miejsca i roli postępowania dowodowego. Rozważania Habilitanta uwzględniają tutaj nie tylko zasady ogólne postępowania podatkowego, ale także wymogi normatywne determinujące poprawność i utrwalanie poszczególnych rodzajów czynności procesowych koniecznych dla prawidłowego ustalenia stanu faktycznego. Autor wskazał na narastającą represyjność nie tylko przepisów prawa podatkowego, lecz także praktyki ich stosowania, ograniczając dopuszczalność zastosowania środków dowodowych, o której jest mowa w art. 180 o.p., a także zasadę swobodnej oceny dowodów (art. 191 o.p.). Ustosunkował się ponadto do licznych kontrowersji wiążących się ze znaczeniem formalnej poprawności czynności procesowych związanych z przeprowadzaniem dowodów i możliwością ich wykorzystania w dalszym postępowaniu. Autor zdecydowanie krytykuje tworzenie jakichkolwiek gradacji, preferencji i wymogów co do rodzaju dopuszczalnego dowodu, jeżeli takie preferencje nie wynikają bezpośrednio z obowiązujących przepisów materialnego prawa podatkowego. Habilitant słusznie wskazuje, że już na etapie postępowania dowodowego winny funkcjonować przepisy mające dla strony charakter gwarancyjny i chroniące jej interes. Postuluje wprowadzenie zasady zakazującej rozstrzygania wątpliwości *in dubio pro fisco* i zrekonstruowanie niektórych przepisów tak, aby zapewnić stronie prawo do rozpoznania sprawy przy zachowaniu elementarnych gwarancji procesowych.(s.264) Chodzi przede wszystkim o obowiązek przedstawienia pisemnej oceny prawnej zgromadzonego materiału dowodowego, projektu decyzji lub choćby przesłanek przyszłego rozstrzygnięcia. Nie sposób nie zgodzić się z tak sformułowanym postulatem. Na aprobatę zasługuje także propozycja *de lege ferenda* doprecyzowania treści art. 188 o.p. poprzez nałożenie na organ podatkowy obowiązku wskazania okoliczności uzasadniających odmowę uwzględnienia wniosku dowodowego oraz wprowadzenia wymogu wskazania adresu świadka wnioskowanego do przesłuchania przez stronę. Zasadne w części wydają się również propozycje dotyczące statusu rozprawy w ramach postępowania w pierwszej instancji. Oba te rozdziały, podobnie jak całość monografii, zostały znakomicie zredagowane. Tu jednak na szczególne podkreślenie zasługuje czytelne uporządkowanie bogactwa omawianej materii.

Kolejny, piąty rozdział, poświęcony jest zbadaniu nieprawidłowości, jakie mogą wystąpić podczas gromadzenia materiału dowodowego w sprawach podatkowych, z

uwzględnieniem środków prawnych, jakie mogą przysługiwać stronom zarówno w trakcie kontroli, postępowania podatkowego, z wyróżnieniem rodzaju środków przysługujących w obydwu instancjach tego postępowania, jak i postępowania sądowego. Autor negatywnie ocenia brak odrębnego środka prawnego pozwalającego kwestionować poszczególne czynności procesowe w przedmiocie przeprowadzanych dowodów. Obecnie, jak wskazano w pracy, mogą być one zaskarżone jedynie w odwołaniu od decyzji. Badając tę materię pełną dylematów Autor ustalił, że większość nieprawidłowości w zakresie gromadzenia materiału dowodowego dotyczy czynności podejmowanych przez organ, które polegają między innymi na zastępowaniu dowodów z przesłuchania świadków protokołami przesłuchań z innych postępowań czy też przerzucaniu obowiązku wyjaśnienia stanu faktycznego sprawy na stronę na podstawie pozaprawnych argumentów. Zasadna jest krytyczna ocena Habilitanta tego rodzaju praktyk, w szczególności gdy znajduje ona oparcie także w orzecznictwie sądów administracyjnych, które winny stanowić gwarancję dla ochrony praw stron postępowania podatkowego. W tej sytuacji Autor słusznie postuluje, aby przepisy proceduralne zostały należycie sformułowane, w sposób eliminujący swobodę organów podatkowych dopuszczających się tego rodzaju naruszeń.

Aby móc sformułować bardziej konkretne wskazówki w tym zakresie, Autor przedstawia w następnym, szóstym rozdziale regulacje dotyczące dowodów i postępowania dowodowego obowiązujące w wybranych krajach Europy. To studium o komparatystycznym charakterze jest niewątpliwie uzasadnionym elementem monografii, jako że w Unii Europejskiej brakuje harmonizacji postępowania podatkowego. Autor wskazuje na zróżnicowanie nie tylko sposobu regulacji kwestii proceduralnych w badanych państwach, ale również sądowej kontroli praw stron postępowania. Zauważa jednak ogólną tendencję do tworzenia odrębnych regulacji w tej materii, bez odsyłania do przepisów ogólnej procedury administracyjnej. Eksponuje te rozwiązania, które jego zdaniem mogłyby być próbą rozwiązania omówionych w poprzednich rozdziałach dylematów tworzenia i stosowania prawa.

Na tle takiej międzynarodowej analizy porównawczej, w ostatnim, siódmym rozdziale monografii Autor podejmuje się porównania postępowania dowodowego w sprawach podatkowych z regulacjami proceduralnymi innych gałęzi prawa obowiązującego w Polsce, zawężonych do wybranych kwestii dowodowych, stanowiących przedmiot kontrowersji w orzecznictwie sądowym i praktyce stosowania prawa podatkowego. Analizuje przepisy procedury cywilnej, karnej i administracyjnej, podkreślając przy tym zasadnicze różnice

wykładni i stosowania prawa wynikające z odmienności systemów – otwartego, charakterystycznego dla prawa cywilnego oraz zamkniętego, charakterystycznego dla prawa karnego i podatkowego. Wskazuje na dokonujące się przeobrażenia w zakresie poszczególnych gałęzi prawa, wynikające zarówno ze zmian samego prawa jak i praktyki jego stosowania. Widocznym celem analiz przeprowadzonych w tym rozdziale jest sformułowanie wniosków *de lege ferenda*, pojawiających się w podsumowaniu.

Wnioski z poszczególnych rozdziałów oraz konkluzje wynikające z treści całej monografii sformułowane w zakończeniu, nazwanym „Podsumowanie”, zasługują w znacznej części na aprobatę. Treści tych konkluzji nie pozostawia żadnych wątpliwości, że cele badawcze, jakie wnioskodawca sobie postawił, zostały w pełni osiągnięte. W pierwszej części podsumowania Habilitant zdecydowanie podkreśla odrębność regulacji proceduralnych, których nie można sprowadzać do roli służebnej kierując się względami celowościowymi. W tym kontekście znalazło się sporo uwag krytycznych wobec dotychczasowego orzecznictwa sądów administracyjnych odnoszących się do postępowania dowodowego w sprawach podatkowych. Autor zwraca uwagę, że przepisy proceduralne spełniają istotną rolę gwarancyjną wobec stron postępowania podatkowego. Odpowiednio sformułowane chronią interesy stron. Nie mogą być jednak nadmiernie sformalizowane, gdyż utrudnią wtedy samo postępowanie. Druga część podsumowania, to 14 jasno i bardzo zwięźle zredagowanych punktów – komentarzy lub postulatów. Niektóre z nich zostały już omówione przy okazji prezentacji treści poszczególnych rozdziałów. Tutaj należałoby wyróżnić postulat wprowadzenia do zasad ogólnych postępowania podatkowego zasady proporcjonalności i efektywności. Należy w pełni podzielić wniosek, że organy winny korzystać z przysługujących im uprawnień dyskrecyjnych nie wykraczając poza ich cele i w granicach prawa, a jednocześnie mieć na uwadze niegenerowanie dodatkowych kosztów. Równie cennym postulatem, bardziej szczegółowo omówionym w kilku kolejnych punktach rozprawy, jest wprowadzenie obowiązku bezpośredniego gromadzenia materiału dowodowego przez organ podatkowy. Kwestią do rozstrzygnięcia byłoby jednak korzystanie z dowodów z innych postępowań oraz wprowadzenie zasady otwartego katalogu dowodów, uniemożliwiającej stosowanie jakichkolwiek nieuzasadnionych preferencji dowodowych. Innym wnioskiem zasługującym na pełne poparcie jest obszerna ocena materiału dowodowego. Dobrze by się stało, gdyby te tak starannie uzasadnione konkluzje zasłużyły na uwagę ustawodawcy.

Recenzowana rozprawa jest studium wyczerpującym, wielowymiarowym, o wysokich walorach poznawczych, naukowych, i praktycznych. Habilitant wykazał się olbrzymią wiedzą prawniczą, niespotykaną ilością świetnie wykorzystanego orzecznictwa sądowego i niezwykle solidnym warsztatem naukowym. Cel badawczy monografii został w pełni zrealizowany. Stanowi ona znaczny wkład w rozwój nauki prawa podatkowego. Zasluguje zatem na bardzo wysoką ocenę i bez żadnych wątpliwości powinna być uznana za osiągnięcie naukowe uprawniające do ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego nauk prawnych.

2. Osiągnięcia naukowo-badawcze

Rozporządzenie wymienia w § 3 oraz w § 4 kryteria oceny w zakresie osiągnięć naukowo-badawczych.

Zgodnie z § 3 pkt 2 rozporządzenia, w obszarze nauk społecznych kryteria oceny w zakresie osiągnięć naukowo-badawczych obejmują autorstwo lub współautorstwo publikacji naukowych w czasopismach znajdujących się w bazie Journal Citation Reports (JCR) lub na liście European Reference Index for the Humanities (ERIH). Habilitant nie wskazuje, aby posiadał takie publikacje. Należy jednak zauważyć, że w dziedzinie nauk prawnych (i wielu innych dziedzin w obszarze nauk społecznych) nie jest praktycznie możliwe zastosowanie przepisu § 3 pkt 2 rozporządzenia, wymagającego dokonania oceny „osiągnięć naukowo-badawczych” z punktu widzenia autorstwa lub współautorstwa publikacji naukowych w czasopismach znajdujących się w bazie Web of Science (WoS) lub na liście ERIH. W bazie WoS znajduje się w ogóle tylko jedno polskie czasopismo z obszaru nauk społecznych, i to nie z zakresu prawa, a baza ERIH programowo (poza odrębnie traktowanymi pracami z zakresu pedagogiki i psychologii) nie obejmuje pozycji z obszaru nauk społecznych, do których zalicza się nauki prawne (tak: H. Izdebski, J. Zieliński, *Ustawa o stopniach naukowych i tytule naukowym. Komentarz*, Komentarz do art. 16 ustawy, LEX 2013). Wyrażam zatem stanowisko, że ewentualny brak autorstwa lub współautorstwa publikacji naukowych w czasopismach znajdujących się w bazie Journal Citation Reports (JCR) lub na liście European Reference Index for the Humanities (ERIH) nie może stanowić przeszkody dla uzyskania stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk prawnych.

Kryteria oceny w zakresie osiągnięć naukowo-badawczych w postępowaniu habilitacyjnym we wszystkich obszarach wiedzy określa § 4 rozporządzenia. Kryteria te obejmują:

- 1) autorstwo lub współautorstwo monografii, publikacji naukowych w czasopismach międzynarodowych lub krajowych innych niż znajdujące się w bazach lub na liście, o których mowa w § 3 rozporządzenia, dla danego obszaru wiedzy;
- 2) autorstwo lub współautorstwo odpowiednio dla danego obszaru: opracowań zbiorowych, katalogów zbiorów, dokumentacji prac badawczych, ekspertyz, utworów i dzieł artystycznych;
- 3) sumaryczny *impact factor* publikacji naukowych według listy Journal Citation Reports (JCR), zgodnie z rokiem opublikowania;
- 4) liczbę cytowań publikacji według bazy Web of Science (WoS);
- 5) indeks Hirscha opublikowanych publikacji według bazy Web of Science (WoS);
- 6) kierowanie międzynarodowymi lub krajowymi projektami badawczymi lub udział w takich projektach;
- 7) międzynarodowe lub krajowe nagrody za działalność odpowiednio naukową albo artystyczną;
- 8) wygłoszenie referatów na międzynarodowych lub krajowych konferencjach tematycznych.

Konieczne jest zatem wskazanie, na ile Wnioskodawca spełnia określone w § 4 rozporządzenia kryteria.

Ad 1) Poza omówioną wyżej monografią, wskazaną przez Habilitanta jako osiągnięcie naukowe, o którym mowa w art. 16 ust. 2 ustawy, jest **on również autorem pięciu innych monografii** (*Opodatkowanie przychodów nieznajdujących pokrycia w ujawnionych źródłach lub pochodzących ze źródeł nieujawnionych*, Wydanie 2, Wyd. C.H. Beck Warszawa 2015, ss. 281, ISBN: 978-83-255-7357-7; *Dowody w postępowaniu podatkowym*, Warszawa 2013, Wyd. LEX a Wolters Kluwer business, ss. 239, ISBN: 978-83-264-4544-6; *Świadczenia na rzecz pracowników. Aspekty podatkowe*, Wyd. ABC a Wolters Kluwer business, Warszawa 2011, ss. 230, ISBN: 978-83-264-1530-2; *Dochody nieujawnione – zasady opodatkowania, postępowanie podatkowe*, Wyd. C.H. Beck, Warszawa 2010, ss. 256, ISBN: 978-83-255-7357-7; *Naruszenia przepisów postępowania przez organy podatkowe*, Oficyna a Wolters Kluwer business, Warszawa 2009, ss. 359, ISBN 978-83-7601-847-8). Jest także

współautorem trzech monografii (L. Etel et. al., *Ordynacja podatkowa. Kierunkowe założenia nowej regulacji*, Wyd. Temida2, Białystok 2015, ss. 380, ISBN 978-83-62813-75-9; indywidualny wkład w opracowanie: 6%; *Podmioty powiązane – ceny transferowe. Dokumentacja podatkowa*, red. W. Nykiel i D. Strzelec, Wyd. Lex a Wolters Kluwer business, Warszawa 2014, ss. 312, ISBN: 978-83-264-3325-2; Należy tu także wskazać indywidualny wkład Habilitanta w opracowanie: i przygotowanie wstępu oraz trzech rozdziałów do publikacji: A. Mariański, D. Strzelec, *Aspekty prawne kontroli podatkowej przedsiębiorców*, Wyd. LEX a Wolters Kluwer business, Warszawa 2012, ss. 154, ISBN: 978-83-264-3927-8 (indywidualny wkład Habilitanta w opracowanie tej monografii wynosi: 50%).

Szczególnego podkreślenia wymaga, że w tak krótkim czasie Wnioskodawca stworzył tak znaczną liczbę monografii, prowadząc równoległe liczną, bardzo zróżnicowaną aktywność zawodową.

Wnioskodawca jest również autorem 65 artykułów opublikowanych w czasopismach naukowych, w tym tak prestiżowych jak: „Kwartalnik Prawa Podatkowego”, „Przegląd Podatkowy”, „Monitor Podatkowy”, „Prawo i Podatki”, „Monitor Prawa Celnego i Podatkowego”, „Przegląd Prawa Publicznego” czy „Palestra”. Habilitant jest również współautorem 4 artykułów naukowych.

Ad 2) Wnioskodawca jest współautorem komentarza do ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (red. W. Nykiel i A. Mariański, 2 wydania), komentarza do ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych (red. W. Nykiel i A. Mariański, 10 wydań), autorem komentarza do dyrektywy Rady 2008/7/WE z dnia 12 lutego 2008 r. dotyczącej podatków pośrednich od gromadzenia kapitału (Serwis Informacji Prawnej LEX/el 2015) oraz redaktorem komentarza do ustawy o doradztwie podatkowym (2 wydania). Jest on również autorem lub współautorem kilku artykułów naukowych zamieszczonych w opracowaniach zbiorowych. Warto zauważyć, że Habilitant jest ponadto autorem licznych komentarzy problemowych zamieszczonych w elektronicznym wydawnictwie LEX, Vademecum Doradcy Podatkowego.

Działalność naukowa Habilitanta po uzyskaniu stopnia doktora koncentrowała się na dziewięciu zagadnieniach z zakresu prawa podatkowego (s. 13 autoreferatu). Badane przez niego zagadnienia dotyczyły następujących dziewięciu obszarów badawczych:

- 1) dowodów i postępowania dowodowego w prawie podatkowym;

- 2) procedury podatkowej;
- 3) przychodów nieznaających pokrycia w ujawnionych źródłach lub pochodzących ze źródeł nieujawnionych;
- 4) prawnych i podatkowych aspektów świadczeń spełnianych przez pracodawców na rzecz pracowników;
- 5) problematyki podmiotów powiązanych i cen transferowych;
- 6) podatków dochodowych;
- 7) aspektów prawnych związanych z funkcjonowaniem kontroli podatkowej i skarbowej;
- 8) podatków majątkowych;
- 9) przepisów o doradztwie podatkowym.

Pierwszy obszar zainteresowań naukowych Habilitanta dotyczył zatem **dowodów i postępowania dowodowego w prawie podatkowym**. W ramach tego nurtu badawczego mieści się wskazana wyżej monografia, o którym jest mowa w art. 16 ust. 2 ustawy; monografia *Dowody w postępowaniu podatkowym*, Warszawa 2013, Wyd. LEX a Wolters Kluwer business, ss. 239 oraz artykuły: *Zasady postępowania dowodowego – uwagi o stosowaniu prawa przyczynkiem do dyskusji nad kształtem przyszłych regulacji prawnych* („Przegląd Podatkowy” 2014, nr 4, s. 12–17), *Zasada swobodnej oceny dowodów w postępowaniu podatkowym* („Monitor Podatkowy” 2012, nr 3, s. 16–23), *Zasada równej mocy dowodowej a legalne (ustawowe) teorie dowodowe w sprawach podatkowych* („Przegląd Podatkowy” 2012, nr 7, s. 36–44), *Zasada bezpośredniości gromadzenia materiału dowodowego w sprawach podatkowych* („Monitor Podatkowy” 2012, nr 10, s. 19–27), *Zastępowanie dowodów ze źródeł osobowych protokołami pochodzącymi z innych postępowań. Glosa do wyroku NSA z dnia 18 marca 2010 r., II FSK 1837/08* („Przegląd Podatkowy” 2011, nr 12, s. 38–45), *Udowodnienie a uprawdopodobnienie w sprawach podatkowych* („Monitor Podatkowy” 2012, nr 6, s. 16–23), *Międzynarodowa pomoc prawna przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach podatkowych* („Przegląd Podatkowy” 2013, nr 5, s. 33–40).

W drugim obszarze badawczym, poświęconym **problematyce procedury podatkowej**, obok monografii wskazanej jako podstawa dla toczącego się postępowania, znajduje się również monografia *Naruszenia przepisów postępowania przez organy podatkowe* (Oficyna a Wolters Kluwer business, Warszawa 2009, ISBN 978-83-7601-847-8,

ss. 359), która stanowiła uaktualnioną wersję rozprawy doktorskiej, a także artykuły: *Stosowanie procedury podatkowej – naruszenia przepisów mogące mieć wpływ na wynik sprawy* („Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego” 2012 nr 1, s. 57–70), *Wady uzasadnienia decyzji podatkowej jako przykład naruszenia przepisów postępowania mogącego mieć wpływ na wynik sprawy* („Monitor Podatkowy” 2009, nr 11, s. 23–27), *Błędy i nieprawidłowości związane ze stosowaniem przepisów o dowodach* („Prawo i Podatki” 2013, nr 3, s. 13–18), *Wadliwości postępowania podatkowego jako okoliczności uzasadniające jego wznowienie* („Prawo i Podatki” 2011, nr 2, s. 8–13), *Postępowanie podatkowe, przepisy proceduralne, stosowanie prawa podatkowego. Zagadnienia pojęciowo-terminologiczne* („Toruński Rocznik Podatkowy” 2009, s. 140–156), *O potrzebie badań prawnoporównawczych w obszarze procedury podatkowej* („Przegląd Podatkowy” 2015, nr 8, s. 37–41), *Przepisy postępowania podatkowego a przepisy innych gałęzi prawa procesowego – cechy przesadzające o kształcie postępowania* („Przegląd Prawa Publicznego” 2011, nr 11, s. 62–74), *Gwarancje procesowe w postępowaniu podatkowym* („Przegląd Prawa Publicznego” 2011, nr 2, s. 50–61), *Gromadzenie materiału dowodowego a gwarancje procesowe strony postępowania* („Prawo i Podatki” 2012, nr 4, s. 1–7), *Obowiązek wyjaśnienia stanu faktycznego w postępowaniu podatkowym – wątpliwości teoretyczne i praktyczne* („Palestra” 2011, nr 3–4, s. 86–100), *Kilka uwag o inkwizycyjnym charakterze postępowania podatkowego [w:] XXV lat przeobrażeń w prawie finansowym i prawie podatkowym – ocena dokonań i wnioski na przyszłość*, red. Z. Ofiarski (Szczecin 2014, s. 551–560, ISBN 978-83-933087-5-0), *Znaczenie zasad ogólnych postępowania podatkowego w procesie wykładni przepisów proceduralnych* („Monitor Podatkowy” 2011, nr 7, s. 14–19), *Konkurencyjność środków prawnych służących weryfikacji decyzji podatkowych (cz. I)* („Prawo i Podatki” 2009, nr 10, s. 7–10), *Konkurencyjność środków prawnych służących weryfikacji decyzji podatkowych (cz. II)* („Prawo i Podatki” 2009, nr 11, s. 6–12), *Wykorzystywanie nadzwyczajnych środków zaskarżenia w związku z nieprawidłowościami dotyczącymi postępowania dowodowego* („Przegląd Podatkowy” 2014, nr 11, s. 34–40), *Autokontrola decyzji przez organy podatkowe* („Prawo i Podatki” 2011, nr 9, s. 15–20), *Postępowanie podatkowe [w:] Prawo podatkowe. Podręcznik dla Podyplomowego Studium Prawa Podatkowego na Wydziale Prawa i Administracji UE, t. I*, red. M. Sęk (Wyd. Agent PR, Łódź 2014, s. 377–428). Warto zauważyć, że w 2014 r. Habilitant został powołany przez Prezesa Rady Ministrów na członka Komisji Kodyfikacyjnej Ogólnego Prawa Podatkowego. Efektem prac Komisji była praca zbiorowa: L. Etel et. al., *Ordynacja podatkowa. Kierunkowe*

założenia nowej regulacji (Wyd. Temida2, Białystok 2015, ISBN 978-83-62813-75-9, ss. 380), której Wnioskodawca jest współautorem. Jest to bardzo obszerny zakres badawczy, w ramach którego wyodrębnienie procedury podatkowej od ogólnej procedury zostało przez Autora przekonująco uzasadnione.

Trzeci obszar badań Wnioskodawcy dotyczył problematyki **tzw. dochodów nieujawnionych**. Do prac z tego zakresu należy zaliczyć monografie: *Dochody nieujawnione – zasady opodatkowania, postępowanie podatkowe* (Warszawa 2010) oraz *Opodatkowanie przychodów nieznanających pokrycia w ujawnionych źródłach lub pochodzących ze źródeł nieujawnionych* (Warszawa 2015), a także następujące artykuły naukowe: *O wątpliwościach związanych ze zmianą przepisów dotyczących opodatkowania dochodów nieujawnionych* („Przegląd Podatkowy” 2011, nr 1, s. 31–37), *Trudności dowodowe w postępowaniach dotyczących dochodów nieujawnionych* („Monitor Podatkowy” 2011, nr 10, s. 14–22), *Dane statystyczne w postępowaniach dotyczących dochodów nieujawnionych* („Monitor Prawa Celnego i Podatkowego”, 2012, nr 3 s. 108–110), *Kontrola i postępowanie podatkowe dotyczące dochodów ze nieujawnionych* („Serwis Monitora Podatkowego” 2013, nr 2, s. 2–5), *Opodatkowanie dochodów nieujawnionych - wątpliwości proceduralne* („Prawo i Podatki” 2010, nr 6, s. 7–11), *Wątpliwości związane z oświadczeniami o stanie majątkowym w postępowaniach dotyczących dochodów nieujawnionych* („Monitor Podatkowy” 2010, nr 4, s. 23–29), *Wykładnia językowa, celowościowa i systemowa przepisów o dochodach nieujawnionych* („Przegląd Podatkowy” 2013, nr 2, s. 42–49), *Zgromadzone mienie jako źródło finansowania wydatków w orzecznictwie sądów* („Przegląd Podatkowy” 2010, nr 11, s. 22–29), *Ograniczony i nieograniczony obowiązek podatkowy a opodatkowanie dochodów nieujawnionych – glosa do wyroku NSA z 1.12.2010 r. IIFSK 1192/09* („Monitor Prawa Celnego i Podatkowego” 2011, nr 8, s. 324–327), *Wyrok Trybunału Konstytucyjnego w sprawie dochodów nieujawnionych* („Przegląd Podatkowy” 2013, nr 11, s. 13–21), *Zmiany w zakresie opodatkowania przychodów nieznanających pokrycia w ujawnionych źródłach lub pochodzących ze źródeł nieujawnionych – ewolucja, rewolucja, czy jakościowa zmiana standardów postępowania?* („Przegląd Podatkowy” 2015, nr 3, s. 14–23), *Nowe regulacje dotyczące opodatkowania przychodów nieznanających pokrycia w ujawnionych źródłach lub pochodzących ze źródeł nieujawnionych* („Serwis Monitora Podatkowego” 2015, nr 3, s. 2–14), *Pojęcie wydatku na potrzeby opodatkowania dochodów nieujawnionych* („Monitor Podatkowy” 2015, nr 10, s. 11–16) oraz *Dochody nieujawnione. Zasady opodatkowania. Postępowanie podatkowe* [w:] *Prawo podatkowe. Podręcznik dla Podyplomowego Studium*

Prawa Podatkowe na Wydziale Prawa i Administracji UE, t. 2, red. M. Sęk (Wyd. Agent PR, Łódź 2014, s. 405–452).

W tym obszarze zostały sformułowane bardzo istotne uwagi Habilitanta *de lege lata* co do sposobu ustalenia i rozumienia dochodów nieujawnionych oraz cenne propozycje *de lege ferenda*, które w części zostały uwzględnione przez ustawodawcę.

Czwarty obszar zainteresowań naukowych Habilitanta dotyczył **prawnych i podatkowych aspektów świadczeń spełnianych przez pracodawców na rzecz pracowników**. W tym zakresie Wnioskodawca jest autorem monografii *Świadczenia na rzecz pracowników. Aspekty podatkowe* (ABC a Wolters Kluwer business, Warszawa 2011, ss. 230, ISBN:978-83-264-1530-2), a także następujących artykułów naukowych: *Opodatkowanie imprez integracyjnych - o zmienności praktyki stosowania prawa podatkowego* („Prawo i Podatki” 2011, nr 11, s. 15–20), *Pozapłacowe świadczenia na rzecz pracowników - aspekty podatkowe* („Prawo i Podatki” 2010, nr 9, s. 6–11), *Odszkodowania związane ze stosunkiem pracy - problemy podatkowe* („Prawo i Podatki” 2011, nr 8, s. 1–8), *Działalność socjalna pracodawcy - konsekwencje podatkowe* („Prawo i Podatki” 2011, nr 1, s. 5–11) oraz *Opodatkowanie świadczeń medycznych finansowanych przez pracodawców*, Głosa do Uchwały NSA z 24.05.2010 r. II FPS1/10 („Przegląd Podatkowy” 2010, nr 9, s. 43–47) współautor glosy: A. Mariański.

Piąty obszar badawczy wskazany przez Habilitanta dotyczył problematyki **podmiotów powiązanych i cen transferowych**. Do tego obszaru badawczego zalicza się współredakcja monografii naukowej *Podmioty powiązanie — ceny transferowe. Dokumentacja podatkowa*, red. W. Nykiel i D. Strzelec, (Lex a Wolters Kluwer business, Warszawa 2014, ss. 312, ISBN: 978-83-264-3325-2) oraz następujące artykuły naukowe: *Szacowanie przy transakcjach pomiędzy podmiotami powiązanymi*, [w:] *Podmioty powiązanie — ceny transferowe. Dokumentacja podatkowa*, red. W. Nykiel i D. Strzelec, (Lex a Wolters Kluwer business, Warszawa 2014, s. 84–117), *Dokumentowanie transakcji pomiędzy podmiotami powiązanymi*, [w:] *Podmioty powiązanie — ceny transferowe. Dokumentacja podatkowa*, red. W. Nykiel i D. Strzelec (Lex a Wolters Kluwer business, Warszawa 2014, s. 156–175), *Wybrane problemy dotyczące transakcji z podmiotami powiązanymi*, [w:] *Podmioty powiązanie — ceny transferowe. Dokumentacja podatkowa*, red. W. Nykiel i D. Strzelec (Lex a Wolters Kluwer business, Warszawa 2014, s. 228–263), współautorstwo Z. Kukulski, *Prawnopodatkowe ograniczenia swobody finansowania podmiotów zależnych*, [w:] „Krytyka prawa. Niezależne studia nad prawem”, Tom V. *Przedsiębiorczość. Aspekty prawne*, red. A. Pomorska

(Akademia Leona Koźmińskiego, Warszawa 2013, s. 315–346), współautorstwo: Z. Kukulski, *Obowiązek dokumentowania transakcji pomiędzy podmiotami powiązanymi - wątpliwości wokół zasad ustalania limitów* („Przegląd Podatkowy” 2012 nr 11, s. 39–47), współautorstwo: M. Latkowski; *Metody szacowania dochodów w transakcjach podmiotów powiązanych* („Monitor Prawa Podatkowego i Celnego” 2012 nr 9, s. 378–381.), współautorstwo: A. Nowak-Piechota. Ten obszar działalności Habilitanta świadczy o jego szerokim spektrum zainteresowań, wykraczającym poza ściśle rozumiane nauki prawne. Wykazał się także wiedzą ekonomiczną na dobrym poziomie w zakresie sposobu wykonywania szacowania dochodów i twórczo ją wykorzystał.

Kolejny obszar badawczy dotyczył problematyki **podatków dochodowych**. W tym zakresie należy wskazać na współautorstwo dwóch wielokrotnie wznawianych komentarzy do ustaw: o podatku dochodowym od osób prawnych (*Komentarz do ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych*, red. W. Nykiel i A. Mariański, Ośrodek Doradztwa i Doskonalenia Kadr, Gdańsk 2010–2015) oraz o podatku dochodowym od osób fizycznych (*Komentarz do ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych*, red. W. Nykiel i A. Mariański, Ośrodek Doradztwa i Doskonalenia Kadr, Gdańsk 2014 i 2015). Ponadto do tego obszaru badawczego należą następujące publikacje: *Podatki dochodowe* [w:] *Zagadnienia ogólne prawa podatkowego*, red. W. Nykiel, M. Wilk (Wyd. Fundacja Centrum Dokumentacji i Studiów Podatkowych, Łódź 2014, s. 95–105, ISBN 978-83-92131-01-4), współautorstwo: A. Mariański, *Pułapki podatkowe związane z finansowaniem spółek przez wspólników* („Monitor Podatkowy” 2010, nr 12, s. 19–26), *Problemy podatkowe dotyczące zakupu usług niematerialnych* („Przegląd Podatkowy” 2011, nr 11, s. 33–41), *Kontrowersje podatkowe. Reklama produktów medycznych* („Prawo Europejskie w praktyce” 2011, nr 1, s. 85–90), *Składki na ubezpieczenie OC menadżerów - aspekty podatkowe* („Prawo i Podatki” 2009, nr 12, s. 12–16), współautor: M. Wilk, *Udowodnienie a uprawdopodobnienie nieściągłości wierzytelności* („Prawo i Podatki” 2011, nr 6, s. 10–17), *Wsparcie sprzedaży – wybrane problemy podatkowe* („Prawo i Podatki” 2012, nr 2, s. 8–13). Habilitant jest współautorem sześciu kolejnych wydań komentarza do ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych. Szczególne znaczenie mają jego komentarze dotyczące pojęcia przychodu z udziału w zyskach osób prawnych oraz kosztów uzyskania przychodów, ze szczególnym uwzględnieniem amortyzacji od wartości niematerialnych i prawnych.

Dalszy obszar zainteresowań badawczych Wnioskodawcy dotyczył **kontroli podatkowej i skarbowej**, w ramach którego powstała monografia A. Mariański, D. Strzelec,

Aspekty prawne kontroli podatkowej przedsiębiorców (Wyd. LEX a Wolters Kluwer business, Warszawa 2012, ss. 154, ISBN: 978-83-264-3927-8), a także artykuły: *Postępowanie dowodowe w trakcie kontroli podatkowej* („Serwis Monitora Podatkowego” 2012, nr 2, s. 10–16), *Prawa i obowiązki w trakcie kontroli podatkowej* („Serwis Monitora Podatkowego” 2012, nr 2, s. 17–19) oraz *Postępowanie i kontrola podatkowa w 2009* („Prawo i Podatki” 2009, nr 4, s. 19–24).

Ósmy ze wskazanych przez Habilitanta obszarów badawczych dotyczył **podatków majątkowych**. W ramach tego obszaru Wnioskodawca opublikował komentarz do dyrektywy Rady 2008/7/WE z dnia 12 lutego 2008 r. dotyczącej podatków pośrednich od gromadzenia kapitału (wydany w wersji elektronicznej) oraz artykuł *Sankcyjne stawki w podatkach majątkowych* („Monitor Podatkowy” 2011, nr 4, s. 15–21).

Ostatni, dziewiąty obszar badawczy, dotyczył **przepisów o doradztwie podatkowym**. W tym zakresie Habilitant jest współautorem komentarza do ustawy o doradztwie podatkowym (Warszawa 2015, ISBN: 978-83-264-7969-4 oraz Warszawa 2010, Wolters Kluwer, ISBN: 978-83-264-0587-7).

Dorobek ilościowy Habilitanta w każdym z tych odrębnych obszarów badawczych jest zróżnicowany. Zdecydowanie należy zaakcentować, że poziom naukowy wymienionych powyżej publikacji jest nieodmiennie wysoki.

Ad 3–5) Wnioskodawca nie wskazuje sumarycznego *impact factor* publikacji naukowych według listy Journal Citation Reports (JCR), liczby cytowań publikacji według bazy Web of Science (WoS) oraz indeksu Hirscha opublikowanych publikacji według bazy Web of Science (WoS). Jak to było już jednak wskazane, brak osiągnięć w tym zakresie nie może stanowić przeszkody dla uzyskania stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk prawnych.

Ad 6) Wnioskodawca wskazał na udział w projekcie edukacyjnym *Kształcenie kadr na potrzeby rynku flexiurity i gospodarki opartej na wiedzy – oferta kierunków humanistyczno-społecznych Uniwersytetu Łódzkiego w latach 2011–2014 – zadanie V: Podnoszenie kwalifikacji kadry akademickiej Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego*, w ramach którego opracowany został program trzech edycji Podyplomowego Studium Prawa Podatkowego (w formie e-learningowej) prowadzonych przez Centrum Dokumentacji i Studiów Podatkowych Uniwersytetu Łódzkiego oraz podręcznik akademicki:

Prawo podatkowe. Podręcznik dla Podyplomowego Studium Prawa Podatkowego na Wydziale Prawa i Administracji UŁ, red. M. Sęk, t. 1-3 (Wyd. Agent PR, Łódź 2014), w którym przygotował dwa rozdziały.

Ad 7) Za swoją działalność naukową Habilitant otrzymał w 2010 r. nagrodę I stopnia w konkursie „Złote Skrzydła” Gazety Prawnej w kategorii Podatki, zaś w latach 2011 i 2014 wyróżnienia w tym samym konkursie. W 2013 r. Wnioskodawca otrzymał wyróżnienie Rady Wydziału w związku z dokonywaną oceną okresową pracowników Wydziału Prawa i Administracji UŁ za działalność naukową w tym osiągnięcia publikacyjne za okres 2008–2012 oraz nagrodę II stopnia w konkursie na prace doktorskie pod honorowym patronatem Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Finansów oraz Prezydenta Miasta Łodzi. W 2015 r. otrzymał wyróżnienie Ministra Finansów za pracę zbiorową *Ordynacja podatkowa. Kierunkowe założenia nowej regulacji* (Białystok 2015, ss. 380, Wyd. Temida2), której jest współautorem.

Ad 8) Wnioskodawca wygłosił ponad 40 referatów na międzynarodowych i ogólnopolskich konferencjach naukowych.

Jak z powyższego wynika, osiągnięcia naukowo-badawcze Habilitanta są imponujące ilościowo i charakteryzują się bardzo wysokim poziomem merytorycznym. Kryteria wymienione w ustawie zostały w mojej opinii spełnione.

3. Osiągnięcia w zakresie dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej

Elementem oceny osiągnięć naukowych w ramach postępowania o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego jest również ocena osiągnięć w zakresie dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej. Kryteria oceny w tym zakresie we wszystkich obszarach wiedzy wskazuje § 5 rozporządzenia. Są to:

- 1) uczestnictwo w programach europejskich i innych programach międzynarodowych lub krajowych;
- 2) udział w międzynarodowych lub krajowych konferencjach naukowych lub udział w komitetach organizacyjnych tych konferencji;

- 3) otrzymane nagrody i wyróżnienia;
- 4) udział w konsorcjach i sieciach badawczych;
- 5) kierowanie projektami realizowanymi we współpracy z naukowcami z innych ośrodków polskich i zagranicznych, a w przypadku badań stosowanych we współpracy z przedsiębiorcami;
- 6) udział w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism;
- 7) członkostwo w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych;
- 8) osiągnięcia dydaktyczne i w zakresie popularyzacji nauki lub sztuki;
- 9) opiekę naukową nad studentami i lekarzami w toku specjalizacji;
- 10) opiekę naukową nad doktorantami w charakterze opiekuna naukowego lub promotora pomocniczego, z podaniem tytułów rozpraw doktorskich;
- 11) staże w zagranicznych lub krajowych ośrodkach naukowych lub akademickich;
- 12) wykonanie ekspertyz lub innych opracowań na zamówienie organów władzy publicznej, samorządu terytorialnego, podmiotów realizujących zadania publiczne lub przedsiębiorców;
- 13) udział w zespołach eksperckich i konkursowych;
- 14) recenzowanie projektów międzynarodowych lub krajowych oraz publikacji w czasopismach międzynarodowych i krajowych.

Ad 1) W 2009 r. Wnioskodawca uczestniczył w realizowanym przez Fundację Centrum Dokumentacji i Studiów Podatkowych projekcie na rzecz Gminy Miejskiej w Pabianicach pod tytułem *Doskonalenie umiejętności pracowników JST z terenu powiatu pabianickiego poprzez kompleksowe szkolenie z zakresu efektywnego wykorzystania programów komputerowych*, zaś w latach 2011–2014 brał udział w projekcie edukacyjnym *Kształcenie kadr na potrzeby rynku flexicurity i gospodarki opartej na wiedzy – oferta kierunków humanistyczno- społecznych Uniwersytetu Łódzkiego w latach 2011-2014 – zadanie V: Podnoszenie kwalifikacji kadry akademickiej, Wydziały Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego*.

Ad 2) Wnioskodawca w ramach współpracy z Centrum Dokumentacji i Studiów Podatkowych Uniwersytetu Łódzkiego uczestniczył w charakterze członka komitetu organizacyjnego ogólnopolskich konferencji podatkowych organizowanych cyklicznie w

latach 2009-2016 (49 konferencji podatkowych). Był on również członkiem komitetu organizacyjnego czterech międzynarodowych konferencji naukowych.

Ad 3) Za swoją działalność dydaktyczną i popularyzatorską Habilitant otrzymał w 2009 r. dyplom Rektora UŁ za pracę na rzecz Centrum Dokumentacji i Studiów Podatkowych WPiA UŁ, związaną z upowszechnianiem wiedzy z zakresu prawa podatkowego.

Ad 4-5) Wnioskodawca nie wskazuje na udział w konsorcjach i sieciach badawczych ani na kierowanie projektami realizowanymi we współpracy z naukowcami z innych ośrodków polskich i zagranicznych.

Ad 6) Wnioskodawca wprawdzie nie wskazuje na udział w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism, należy jednak zauważyć, że od 2012 r. pełni funkcję redaktora w LEX Navigator Procedury Podatkowe.

Ad 7) Habilitant jest stałym współpracownikiem Centrum Dokumentacji i Studiów Podatkowych WPiA UŁ oraz Fundacji i Centrum Dokumentacji Studiów Podatkowych, członkiem Międzynarodowego Stowarzyszenia Podatkowego w Polsce (IFA), a także członkiem działającej przy Ministerstwie Finansów, Państwowej Komisji Egzaminacyjnej ds. Doradztwa Podatkowego V i VI kadencji.

Ad 8) Habilitant ma znaczące osiągnięcia dydaktyczne i w zakresie popularyzacji nauki. Wnioskodawca od 2004 roku prowadzi zajęcia dydaktyczne na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego oraz na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego, w tym także na studiach podyplomowych. W zakresie działalności popularyzatorskiej należy wskazać na autorstwo, wskazanych w autoreferacie licznych artykułów praktycznych, publikowanych na łamach „Dziennika Gazety Prawnej” oraz „Rzeczpospolitej”.

Ad 9) W latach 2009–2016 Habilitant sprawował opiekę naukową nad pracami magisterskimi i licencjackimi studentów Wydziału Prawa i Administracji UŁ na kierunkach prawo, administracja oraz prawo podatkowe i rachunkowość. Łącznie pod jego kierunkiem prace dyplomowe napisało ponad 100 studentów.

Ad 10) Wnioskodawca pełni funkcję promotora pomocniczego w dwóch przewodach doktorskich: Wojciecha Jaworskiego (rozprawa doktorska: Progresja w podatku dochodowym na tle zasady równości) i Beaty Świderek (rozprawa doktorska: Odnowienie obowiązku podatkowego w podatku od spadków i darowizn oraz podatku od czynności cywilnoprawnych).

Ad 11) Wnioskodawca odbył staż w renomowanym Międzynarodowym Biurze Dokumentacji Podatkowej w Amsterdamie (International Bureau of Fiscal Documentation).

Ad 12) Habilitant w 2010 r. uczestniczył w opracowaniu przez zespół Centrum Dokumentacji i Studiów Podatkowych WPiA UŁ, na zlecenie Telekomunikacji Polskiej S.A., raportu dotyczącego opodatkowania podatkiem od nieruchomości kablowych linii telekomunikacyjnych. Wnioskodawca w swojej pracy zawodowej, jako adwokat i doradca podatkowy, przygotowuje również opinie prawne na rzecz przedsiębiorców w zakresie krajowego i międzynarodowego prawa podatkowego.

Ad 13) Wnioskodawca brał czynny udział w organizacji IV Letnich Warsztatów Doktoranckich: Sądowa kontrola administracji w sprawach podatkowych (Łódź, 30 czerwca–2 lipca 2010 r.) oraz VIII Letnich Warsztatów Doktoranckich: Czy w świetle orzecznictwa sądów administracyjnych można mówić o gwarancjach procesowych podatnika? (Spała, 1–3 lipca 2015 r.).

Ad. 14) Habilitant jest recenzentem następujących czasopism naukowych: „Przegląd Podatkowy”, „Kwartalnik Prawa Podatkowego”, „Przegląd Orzecznictwa Podatkowego” oraz „Toruński Rocznik Podatkowy”.

Oceniając osiągnięcia w zakresie dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej należy jednoznacznie stwierdzić, że są to osiągnięcia znaczące, spełniające kryteria niezbędne dla przyznania stopnia naukowego doktora habilitowanego. Habilitant jest współautorem podręczników akademickich, komentarzy do ustaw, prowadzi zajęcia dydaktyczne o zróżnicowanym przedmiocie. Wypromował ponad 100 prac dyplomowych, sporządzał recenzje prac przygotowanych pod kierunkiem innych

pracowników katedry, a także recenzje opracowań w czasopismach naukowych. Na szczególne podkreślenie zasługuje jego aktywny udział w badaniach realizowanych w Centrum Dokumentacji i Studiów Podatkowych WPiA UŁ.

III. Konkluzje

Po wnikliwej analizie dorobku naukowego dra Dariusza Strzelca zgromadzonego po uzyskaniu stopnia naukowego doktora nauk prawnych, w tym monografii *Dowody i postępowanie dowodowe w prawie podatkowym*, przedstawionej jako osiągnięcie naukowe, mogę z głębokim przekonaniem stwierdzić, że zostały w pełni spełnione wymogi, o których jest mowa w art. 16 ust.2 ustawy o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki.

Dr Dariusz Strzelec jest osobą o ukształtowanej sylwetce naukowej. Jest obdarzony nie tylko talentem, ale i prawdziwą pasją badawczą. Pomyślnie rozwiązał wiele zagadnień istotnych dla nauki prawa podatkowego i postępowania podatkowego. Wykazuje się znakomitą i rozległą wiedzą z zakresu prawa podatkowego. Na szczególne podkreślenie zasługuje rzetelny warsztat naukowo-badawczy i wysokie walory naukowe rozprawy habilitacyjnej. Habilitant jest w pełni przygotowany do samodzielnego prowadzenia badań naukowych, W pełni uzasadniony jest zatem wniosek o dopuszczenie dra Dariusza Strzelca do kolejnych etapów procedury zmierzającej do nadania mu stopnia naukowego doktora habilitowanego.

